

Stichting Manege Rutger van Herpen
p/a: CBFM Boeijen
Erpseweg 11 a
5427 PG Boekel
Mail: karel@boeijenboekel.nl

Gemeente Boekel
T.a.v. college van B & W
Postbus 99
5427 ZH Boekel

Boekel, 14 februari 2023

Onderwerp: subsidie buitensportaccommodatie Stg.Manege Rutger van Herpen Boekel

Geacht college,

Op donderdag 9 februari hebben wij in een persoonlijk gesprek onze subsidieaanvraag toegelicht en vervolgens de voortgang van deze aanvraag afgestemd. Wij danken wethouder Henri Willems en zijn collega Harold Gerard voor het open en prettige gesprek.

Subsidieaanvraag

In het gesprek hebben wij uiteengezet dat de subsidieaanvraag veel tijd en energie heeft gekost en dat de leden van HSV Rutger van Herpenruiters daarbij zijn betrokken middels een enquête.

Ons investeringsplan is gebaseerd op duurzaamheid (levensduur, milieu), veiligheid (dierenwelzijn, voorkomen ongelukken) en op de norm goed=goed. Voor de investeringen > € 10.000 zijn meerdere partijen uitgenodigd en op bezoek geweest. Zo beschikken we over meerdere offertes. Resultaat van deze aanpak is dat de ontvangen offertes op maat zijn en toepasselijk voor de lange termijn.

De complimenten die we voor de complete subsidieaanvraag en de mondelinge toelichting hebben gekregen nemen we graag in ontvangst.

Basissportvoorziening

Tijdens het gesprek vraagt wethouder Willems zich af of een binnenrijbak wel als een basissportvoorziening kan worden aangemerkt.

Zoals besproken hebben wij naar aanleiding van deze vraag contact gezocht met andere rijverenigingen en de officiële instanties NOC*NSF, KNHS, Stichting Veilige Paardensport en de Nederlandse Sportraad. Wij citeren uit:

- Handboek wet- en regelgeving voor sportverenigingen van het NOC*NSF.
In Hoofdstuk 3 wordt de aansprakelijkheid van sportverenigingen voor eigendommen van de vereniging genoemd indien die niet voldoen aan de wet- en regelgeving.
Onder deze eigendommen vallen ook de rijbakken.
- Welzijnscode document van de KNHS voor Hippische accommodaties.
In hoofdstuk 3 staat beschreven dat rijbakken voorzien dienen te zijn van een voor de paardensport geprepareerde bodem indien er gelegenheid wordt geboden aan derden om van de hippische accommodatie gebruik te maken. De rijbakken dienen verder te zijn voorzien van het veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport.

Zoals u weet is Stichting Manege Rutger van Herpen een stichting zonder winstoogmerk die bovendien volledig wordt gerund door vrijwilligers. Onze buitensportaccommodatie is primair toegankelijk voor eigen leden en secundair voor derden i.v.m. te organiseren activiteiten.

Anno 2023 is de paardensport uitgegroeid tot een sport die het hele jaar door wordt beoefend. Dus ook in de winter. HSV Rutger van Herpenruiters stimuleert dat. Om als buitensport aangemerkte sportvereniging het dierenwelzijn en de veiligheid van de ruiters conform de welzijnscode van de KNHS het hele jaar door te kunnen garanderen, maar ook om als bestuurders qua aansprakelijkheid de wet- en regelgeving van NOC*NSF na te leven zijn binnen- en buitenrijbakken een basissportvoorziening. Een basissportvoorziening zoals bedoeld in de beleidslijn vervangings- en uitbreidingsinvesteringen buitensportaccommodaties van de gemeente Boekel.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende en duidelijke argumentatie te hebben gegeven om de binnenrijbak evenals de buitenrijbak conform onze subsidieaanvraag als basissportvoorziening aan te merken.

Zelfwerkzaamheid Stichting Manege Rutger van Herpen

Tijdens het gesprek hebben we ook gesproken over de zelfwerkzaamheid.

Hoewel besproken geven we voor alle duidelijkheid nogmaals aan dat we graag bereid zijn om de handjes uit de mouwen te steken, maar dat de veiligheid van onze vrijwilligers niet in gevaar mag komen. Dat betekent dat bij de asbestsanering en de vervanging van het dak de zelfwerkzaamheid nihil is. Het grondwerk van de rijbakken kunnen we zelf doen. De aanleg van de eb- en vloedbodem niet, omdat de garantievoorzieningen ook niet in gevaar mogen komen. Zodra we definitieve afspraken kunnen gaan maken met leveranciers zullen we nog bekijken of er specificaties weggelaten kunnen worden of in eigen beheer verwezenlijkt.

In de beleidslijn spreekt u van "goed eigenaarschap". Wij gaan ervan uit dat we de afgelopen 35 jaar hebben laten zien dat het onderhoud van de accommodatie bij onze stichting in goede handen is. Uiteraard blijven we het onderhoud in de toekomst ook netjes uitvoeren met een jaarlijkse toetsing door de Stichting Veilige Paardensport.

Voortgang subsidieaanvraag

Harold Gerard heeft aangegeven dat de agenda van zijn "eenmansbedrijfje" overvol zit. Hierdoor is het onmogelijk om onze subsidieaanvraag van 14 januari in de gemeenteraadsvergadering van 30 maart te behandelen. Dat respecteren wij en kan HSV Rutger van Herpenruiters ook verantwoorden naar haar leden. Wij vertrouwen erop dat de gemeenteraadsvergadering van 11 mei haalbaar is en ontvangen hieromtrent binnenkort graag een bevestiging van u.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie met belangstelling tegemoet. Alvast bedankt. Voor aanvullende vragen weet u ons te vinden.

Met vriendelijke groeten,

Stichting Manege Rutger van Herpen

Theo (T.W.M.) van Haandel,
voorzitter

Karel (C.B.F.M.) Boeijen,
penningmeester/secretaris

Frank (F.J.J.J.) Jansen,
bestuurslid

KNHS Welzijnscode

Het welzijn van het paard moet altijd voorop staan bij alles wat we binnen de paardensport en de paardenhouderij doen. De kennis van goed, veilig en duurzaam paardrijden is de basis van de paardensport. Onze gedeelde verantwoordelijkheid is om met de kennis die we over paarden en paardensport hebben, paarden met respect te behandelen en altijd te doen wat het beste is voor het paard en rekening houdend met de gezondheid en het natuurlijk gedrag van het paard. We houden paarden en sporten met paarden onder onze voorwaarden en moeten daarom voortdurend reflecteren op wat we met onze paarden doen, hoe we het doen en waarom. De **KNHS Welzijnscode** is de norm voor alles wat te maken heeft met recreatief paardrijden, het mennen, het aangespannen rijden, voltigeren, de training van paarden en het wedstrijd rijden met paarden. De KNHS houdt zich dus niet bezig met niet-gehouden paarden in de natuur. In het document wordt ruiter genoemd, maar wordt degene bedoeld die op het paard rijdt, met het paard ment of op andere manieren het paard houdt en ermee sport. Waar gereden staat, kan ook gemend, gelongeerd of anderszins gehanteerd, worden gelezen. Ook wordt waar het woord 'paard' genoemd wordt, ook 'pony' bedoeld.

De KNHS spoort alle betrokkenen in de paardensector breed aan de meest optimale verzorging en training te geven aan het gereden paard. Dit gebeurt op basis van zoveel mogelijk opleiding en kennisontwikkeling. De **KNHS Welzijnscode** wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig gewijzigd op basis van voortschrijdend (wetenschappelijk) inzicht. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan nieuwe onderzoeksresultaten en de KNHS moedigt verdere (financiering van) onderzoek naar het optimaliseren van paardenwelzijn aan.

De basis voor het welzijn binnen de KNHS is het paard als "HAPPY ATHLETE" zoals de FEI dat omschrijft.

Happy athlete: the Horse is calm, supple, loose and flexible, but also confident, attentive and keen, thus achieving perfect understanding with the Athlete.

'Happy athlete': het paard is ontspannen, soepel, los en flexibel, maar ook zelfverzekerd, oplettend en tevreden. Het paard en de ruiter begrijpen elkaar volledig, er is harmonie.

Om ook tijdens wedstrijden de paardensport zo goed en eerlijk mogelijk te laten verlopen hebben we met elkaar spelregels opgesteld. In de **KNHS Welzijnscode** wordt er dan ook verwezen naar het Algemeen Wedstrijdreglement, Disciplinereglementen en het Reglement Ongeoorloofde Middelen (voor het paard) van de KNHS. De reglementen zijn zoveel mogelijk in lijn gebracht met de *Code of Conduct for the welfare of the horse* van de internationale paardensportorganisatie, de FEI, maar wijken soms af als de KNHS dat nodig acht of de situatie in ons land anders is.

Inhoud

---

1. Algemeen welzijn	3
De vijf vrijheden van het paard	3
2. Het gereden paard	3
2.1 Belasting en training	3
Wat verstaan we onder trainen van paarden	3
2.2 Happy athlete	4
2.3 Scala van de opleiding	5
2.4 Harnachement: basisuitrusting	5
Neusriem	6
2.5 Harnachement: hulpmiddelen	6
2.6 Hoefverzorging	6
2.7 Vervoer	6
2.8 Drachtigheid en merries met veulens	7
2.9 Pensioen van een paard	7
3. Wedstrijden	7
3.1 Geschiktheid om aan wedstrijden deel te nemen	7
3.2 Toiletteren	7
3.3 Gezondheidstoestand	7
Ongeoorloofde middelen en medicatie	7
Chirurgische behandeling	7
3.4 Wedstrijdomstandigheden	7
Wedstrijdterreinen en terreinoppervlak	8
Extreme weersomstandigheden	8
Besmettelijke dierziekten	8
3.5 Stalling tijdens wedstrijden	8
3.6 . Behandeling van paarden tijdens wedstrijden	8
Verwondingen tijdens wedstrijd	8
Veterinaire behandeling en klinieken	9

1. Algemeen welzijn

Welzijn is een mentale toestand van welbevinden, die ontstaat als het paard in voldoende mate in zijn natuurlijke behoefte kan voorzien en waarbij het paard vrij is van pijn en andere ongemakken.

Dierenwelzijn wordt vaak getoetst aan de hand van de 'Vijf vrijheden van Brambell'¹. Wanneer aan deze vrijheden wordt voldaan spreken we voor dieren, in dit geval paarden, van een goed welzijn.

De vijf vrijheden van het paard

1. Vrijheid van dorst, honger en onjuiste voeding, gemakkelijke toegang tot water en tot een rantsoen waarmee gezondheid en vitaliteit worden onderhouden
2. Vrijheid van ongemak (geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats
3. Vrijheid van pijn, verwonding en ziekte (preventie of snelle diagnose en behandeling)
4. Vrijheid van angst en chronische stress (zorgen voor omstandigheden, training en behandeling die geestelijk lijden vermijden
5. Vrijheid om een passend gedragspatroon te laten zien (voldoende ruimte, juiste voorzieningen en gezelschap van soortgenoten)

In Nederland heeft de Sectorraad Paarden de Gids voor Goede Praktijken opgesteld met de 12 Richtlijnen voor paardenhouders. In Nederland kunnen paardenhouders een Keurmerk Paard en Welzijn (KPW) behalen als hun bedrijf deze aan de eisen van het keurmerk voldoet. Deze richtlijnen en het keurmerk zijn ook gebaseerd op de bovengenoemde vijf vrijheden van het paard. Zij hebben betrekking op onder andere de verzorging, huisvesting en voeding en dragen bij aan goed paardenwelzijn, zowel thuis, tijdens het rijden als op een wedstrijd. De KNHS onderschrijft de Gids voor Goede Praktijken², de 12 Richtlijnen en het Keurmerk Paardenwelzijn³. De basis van paardenwelzijn:

- i. Ruwvoer is de basis van het rantsoen en er is onbeperkt drinkwater aanwezig;
- ii. Binnen de huisvesting heeft het paard andere paarden om zich heen;
- iii. Het paard krijgt elke dag genoeg (vrije) beweging.

2. Het gereden paard

2.1 Belasting en training

Paarden mogen alleen belast en getraind worden op het niveau dat aansluit bij hun fysieke mogelijkheden en leeftijd en het volwassenheidsniveau moet aansluiten bij dat wat gevraagd wordt voor de respectievelijke disciplines. Het belasten van het jonge paard geschiedt met mate en aangepast aan de leeftijd.

De ruiter heeft kennis over fysieke en mentale training van het paard of de instructeur/trainer leert het aan de ruiter. Er moet gezorgd worden voor een goede balans tussen (actieve) rust en fysieke inspanning. Paarden krijgen een op kennis en ervaring van de trainer/ruiter gebaseerde belasting en systematische training op basis van de leerprincipes.

---

¹ Report on Priorities for Animal Welfare Research and Development, FAWC. <https://edepot.wur.nl/134980>

² Gids voor Goede Praktijken en de twaalf richtlijnen. SRP.

<https://www.sectorraadpaarden.nl/themas/dierenwelzijn/gids-voor-goede-praktijken/>

³ Keurmerk Paard en Welzijn. KPW. <https://keurmerkpaardenwelzijn.nl/wordpress/>

Wat verstaan we onder trainen van paarden

Het woord training in relatie tot paarden omvat diverse aspecten. Eigenlijk is alles wat gedaan wordt in contact tussen mens en paard een vorm van training. In de omgang met het paard wordt het soortgerelateerd aangeboren gedrag, ook wel instinct genoemd, benut voor gebruik van het paard in onze maatschappij. Hiernaast wordt er door trainen nieuw gedrag aangeleerd. Dit nieuwe gedrag is een gevolg van leren. Het leren bij paarden kan gezien worden als een relatief permanente verandering in waarneembaar gedrag. Dit komt door opgedane ervaring of door interactie die er is geweest met de omgeving. De vormen van leren die het meest worden gebruikt bij paarden zijn: gewenning (habituatie) en klassieke en operante conditionering (verband tussen een prikkel of gedrag en het gevolg hiervan).

Het is van belang dat paardensporters en -houders kennis hebben van de leerprincipes van het paard en de fysieke mogelijkheden. Hierdoor kan iedere vorm van training op systematische manier toegepast worden, op basis van de grondbeginselen van die leerprincipes. Zo sluit de training aan bij de natuurlijke manier van leren van het paard en blijft het paard mentaal en fysiek gezond.

Om systematisch een paard te kunnen trainen volgt de KNHS het "Scala van de opleiding van een paard". Het doel van de training/opleiding waarbij het paard een 'happy athlete' is geworden, wordt bereikt langs de weg van het scala van de opleiding. Dit is een door training bereikte toestand waarbij het paard op de lichtste, nauwelijks zichtbare hulpen reageert. Het paard neemt deze hulpen aan en voert de oefeningen tevreden uit zonder de geringste weerstand te bieden. Het opleidingsscala is van toepassing op ten eerste de systematische opleiding van het jonge paard en ten tweede de systematische opbouw van iedere trainingssessie van opgeleide paarden

Als een paard alle onderdelen van het Scala beheerst is hij volkomen ontvankelijk voor alle hulpen van de ruiter.

2.2 Happy athlete

Het doel van het rijden van het paard is de ontwikkeling van het paard tot een 'Happy athlete' door een harmonieuze, systematische opleiding. Dit geldt zowel voor paarden die recreatief gereden worden, als voor paarden die wedstrijdgericht opgeleid worden.

De algemene opleiding zorgt dat het paard soepel, ontspannen en losgelaten gaat lopen, maar ook tevreden, actief en oplettend blijft. De bedoeling is dat paard en ruiter elkaar volledig begrijpen en er sprake is van harmonie. Hierdoor zijn er minimale hulpen nodig.

Deze ontwikkeling wordt zichtbaar door:

- ongedwongenheid en regelmaat van de gangen
- ontspanning
- aanleuning
- impuls
- recht gericht zijn van het paard
- verzameling

Het paard geeft in zijn werk de indruk dat hij uit vrije wil doet wat van hem wordt gevraagd. Hij heeft vertrouwen in de ruiter en laat zich gewillig rijden. Daarbij blijft het paard in al zijn bewegingen recht op de rechte lijn en past hij zijn buiging aan de lijn aan, als deze gebogen is.

In alle gangen beweegt het paard regelmatig, ontspannen en actief. Het paard reageert meteen op de hulpen van de ruiter. Het streven is om de achterbenen verder door te laten treden onder het lichaam van het paard, zodat de achterhand meer gewicht gaat dragen. Door het samenspel tussen paard en ruiter worden de natuurlijke bewegingen van het paard expressiever.

De opleiding van het paard wordt vanaf de basis opgebouwd tot op Grand Prix-niveau. Niet ieder paard heeft de lichamelijke mogelijkheden om tot het hoogste niveau te groeien en dit wordt per individueel paard gerespecteerd.

Het paard hoort nageeflijk te zijn. Nageeflijkheid is losgelatenheid in nek en kaakgewricht vanuit een actieve achterhand. Onder aanleuning wordt verstaan: de licht verende druk op de teugel die het paard aanbiedt als gevolg van de voorwaartse inwerking van de ruiter, nadat deze contact heeft genomen. De aanleuning wordt in de loop van de opleiding steeds verder vervolmaakt en moet zo worden ontwikkeld dat het paard op de rechte lijn de teugels gelijkmatig aanneemt en in de volte of wending meer aan de buitenteugel komt.

Er is sprake van steeds aanwezige voorwaartse drang in de vorm van impuls. De bewegingen van het paard worden niet tegengewerkt door de ruiter. Het paard gehoorzaamt de ruiter zonder aarzeling. Het blijft daarbij ontspannen. Er is zowel geestelijk als fysiek een harmonisch evenwicht, waardoor het paard volledig ontvankelijk is voor de hulpen.

Om het paard goed te kunnen opleiden, is het van belang dat de ruiter zelf een goede beheersing en vitaliteit van het lichaam heeft. Ook is mentale rust van de ruiter van belang.

2.3 Scala van de opleiding

Het Scala van de opleiding ziet er als volgt uit:

Vertrouwensfase:

1. Takt (zuiverheid van de beweging)
2. Souplesse/ontspanning/losheid
3. Aanleuning

Ontwikkeling/draagkracht:

4. Impuls
5. Recht gerichtheid
6. Verzameling

Geen van deze zes begrippen kunnen los van elkaar worden gezien, die met de juiste toepassing invloed hebben op het evenwicht van het paard. Alle begrippen hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar.

Het opleidingsscala is van toepassing op:

- de systematische opleiding van het jonge paard
- de systematische opbouw van iedere trainingssessie van opgeleide paarden

Evenwicht is een criterium dat in alle onderdelen van het Scala meespeelt. Daarbij gaat het om het verplaatsen van gewicht van de voorhand naar de achterhand. Het beeld van het goed gaande paard wordt tot uitdrukking gebracht door de zes principes van het Scala.

Om het paard goed te kunnen opleiden, is het van belang dat de ruiter zelf een goede beheersing en vitaliteit van het lichaam heeft. Ook is mentale rust van belang.

2.4 Harnachement: basisuitrusting

Het harnachement is de optoming die gebruikt wordt op, achter en naast het paard. Het paard is opgetoomd met een in behoorlijke staat van onderhoud verkerend harnachement. De basisuitrusting van dit harnachement bestaat uit een hoofdstel, tuigage en/of zadel incl. dekje. Het harnachement is goed passend en goed onderhouden, zodat pijn en verwondingen voorkomen worden. Het harnachement dat is toegestaan tijdens wedstrijden staat weergegeven in de [KNHS disciplinereglementen](#).

Neusriem

De KNHS hanteert sinds 1 april 2019 de regel dat er minimaal 1,5 cm ruimte moet zijn tussen neusriem en neusbeen. Op de website van de KNHS wordt uitleg gegeven bij de verschillende soorten neusriemen en aangegeven wanneer een neusriem goed zit.

2.5 Harnachement: hulpmiddelen

Hulpmiddelen moeten een positieve invloed hebben op de beweging en de houding van het paard en mogen deze niet tegengaan. Correct gebruik van hulpmiddelen schaadt het welzijn van het paard niet.

Naast de basisuitrusting van het harnachement wordt gebruik gemaakt van zo min mogelijk hulpmiddelen. Het niveau van de ruiter bepaalt welke hulpmiddelen er nog extra gebruikt mogen worden. Het verschilt ook per discipline welke andere hulpmiddelen zoals mondbeschermers, oornetjes met geluidsreductie, hulpteugels etc. zijn toegestaan. Voor elk van deze hulpmiddelen geldt dat deze het welzijn van het paarden niet mag schaden.

Misbruik van een paard door het gebruik van natuurlijke rijhulpmiddelen of kunstmatige hulpmiddelen (bijvoorbeeld zweepen, sporen, enz.) wordt niet getolereerd. Bovenmatig zweep- en sporengebruik is verboden. Zweep- en sporengebruik is toegestaan om voor het paard de hulpen duidelijker te maken, maar niet om te straffen. Het gebruik van geluidsreductie via oornetjes is toegestaan mits vrij orenspel niet belemmerd wordt en er geen materiaal in de oorschelp wordt gebracht.

2.6 Hoefverzorging

Hoefverzorging en hoefbeslag moeten van goede kwaliteit zijn.

2.7 Vervoer

Tijdens het transport moeten paarden, indien nodig, passend worden beschermd tegen verwondingen en andere gezondheidsrisico's. Voertuigen moeten veilig zijn, goed geventileerd, goed onderhouden, regelmatig gedesinfecteerd en bestuurd door een bekwame chauffeur. Begeleiders hebben een gedegen kennis van de omgang met paarden. Het paard wordt tijdens het verblijf op een wedstrijdterrein niet langdurig achtergelaten in de trailer. De trailer wordt zoveel mogelijk in de schaduw geplaatst. Hiernaast moet een paard na wedstrijddeelname fit genoeg zijn om te reizen.

Alle reizen worden zorgvuldig gepland en bij lange reizen (> 4 uur) krijgen paarden regelmatige rusttijden, met voedsel en water voorhanden. Vervoer gedurende een langere periode dient zorgvuldig te worden gepland en is ook aan wettelijke regels gebonden, qua reis- en rusttijden.

Bij extreme warmte is het niet toegestaan te reizen, tenzij het voertuig airconditioning heeft of in noodgevallen naar een dierenarts(enpraktijk). De KNHS adviseert organisaties en sporters het Protocol extreme weersomstandigheden voor paarden toe te passen bij extreme weersomstandigheden. Hiernaast is er wetgeving voor het transport van dieren.

2.8 Drachtigheid en merries met veulens

Er gelden restricties voor drachtige merries en merries met veulens voor training en deelname aan wedstrijden. Drachtige merries of merries met een veulen aan de voet dienen geen zware training te doorlopen en voldoende rust te krijgen.

2.9 Pensioen van een paard

Er dient naar beste kunnen op te worden toegezien, dat paarden op sympathieke en diervriendelijke wijze worden behandeld na beëindiging van hun (wedstrijd)carrière en ook daarna dus de juiste aandacht en verzorging krijgen.

3. Wedstrijden

Hier staat de geschiktheid om aan wedstrijden deel te nemen beschreven met betrekking tot geschiktheid en competentie, toiletteren, gezondheidstoestand en gebruik van hulpmiddelen. Hierbij wordt rekening gehouden met de natuurlijke, soortspecifieke behoeften van het paard.

3.1 Geschiktheid om aan wedstrijden deel te nemen

Paarden en deelnemers zijn fit, goed voorbereid en zijn in staat om het wedstrijdniveau aan te kunnen. Het gevraagde wedstrijdniveau is passend bij hun fysieke mogelijkheden, leeftijd en trainingsniveau voor de respectievelijke disciplines. Er wordt op toegezien door middel van wedstrijdresultaten of het paard toe is aan het desbetreffende niveau. Indien het paardenwelzijn in gevaar komt, kan deelname aan een evenement op advies van een dierenarts en/of official worden gestopt.

3.2 Toiletteren

Het toiletteren van een paard mag alleen zodanig worden uitgevoerd dat het welzijn van het paard hier niet onder lijdt. Het is dus bijvoorbeeld niet toegestaan oren uit te scheren of tasharen te verwijderen.

3.3 Gezondheidstoestand

Paard en wedstrijddeelnemer zijn goed voorbereid op de wedstrijd ("fit to compete"). De deelnemer moet passen bij het paard qua niveau en fitheid. Een passend gewicht van ruiter bij het ras en het gewicht van het paard is daarbij essentieel. Een paard dat ziekteverschijnselen vertoont, kreupel is of andere opvallende kwalen of veterinair vastgestelde afwijkingen heeft, mag niet aan de wedstrijden (blijven) deelnemen. Bij twijfel wordt zo spoedig mogelijk veterinair advies ingewonnen.

Ongeoorloofde middelen en medicatie

De KNHS heeft een zero tolerance beleid. Elke actie of intentie tot gebruik van ongeoorloofde middelen wordt gezien als een serieuze welzijnsbedreiging en zal niet worden getolereerd. De KNHS volgt hierin volledig de FEI-regels.

Na een veterinaire behandeling moet het paard voldoende tijd hebben om volledig te herstellen voordat het weer aan wedstrijden of andere activiteiten deelneemt.

Chirurgische behandeling

Paarden die chirurgische behandelingen hebben ondergaan, als gevolg waarvan tijdens wedstrijden het welzijn of de veiligheid van een paard en/of ruiter in het geding komt mogen niet worden toegelaten tot de wedstrijdssport. Hieronder wordt bijvoorbeeld de zenuwsnede verstaan.

3.4 Wedstrijdomstandigheden

Goede wedstrijdstandigheden optimaliseren het welzijn van paarden tijdens wedstrijden. De wedstrijdorganisatie zet zich in om het welzijn van de deelnemende paarden te waarborgen.

Wedstrijdterreinen en terreinoppervlak

Paarden worden alleen getraind en op wedstrijd uitgebracht op geschikte en veilige wedstrijdterreinen. Alle hindernissen zijn ontworpen met de veiligheid van het paard in gedachten.

Een wedstrijdlocatie moet voorzien zijn van een veiligheidscertificaat indien dit een permanente hippische indooraccommodatie is. De accommodatie en/of het terrein waar de wedstrijd wordt gehouden moet met in achtneming van de desbetreffende discipline:

- a. aan de gestelde afmetingen en inrichtingen voldoen;
- b. een bodem hebben om de desbetreffende discipline verantwoord te kunnen beoefenen;
- c. een goede verlichting van de wedstrijd- en losrijruimte van de accommodatie hebben.

Randvoorwaarden voor mogelijkheid tot afgelasten van de wedstrijd kan met official en/ of wedstrijdorganisatie worden afgestemd.

Terreinoppervlakken waarop paarden lopen, getraind worden of aan wedstrijden deelnemen, moeten zoveel als mogelijk ontworpen en onderhouden zijn om risicofactoren die tot letsel kunnen leiden zoveel als mogelijk te beperken.

Extreme weersomstandigheden

Wedstrijden mogen niet plaatsvinden onder extreme weersomstandigheden, als het welzijn en/of de veiligheid van het paard in het geding kunnen komen. Er moeten voorzieningen zijn om de paarden af te koelen na de competitie. De KNHS volgt hierbij het Protocol extreme weersomstandigheden voor paarden.

Besmettelijke dierziekten

Bij de uitbraak van een besmettelijke paardenziekte op de terreinen en/of stallen van de wedstrijdaccommodatie mag de wedstrijd niet doorgaan, in verband met de kans op verspreiding van de paardenziekten.

Een deelnemer die met een ogenschijnlijk gezond paard op wedstrijd wil, maar met een infectieuze aandoening op stal heeft staan, moet niet op wedstrijd gaan. Hij draagt altijd zelf de verantwoordelijkheid over de gezondheid en het welzijn van zijn eigen paard en hij moet zich verantwoordelijk voelen voor het welzijn en de gezondheid van andere paarden.

3.5 Stalling tijdenswedstrijden

Stallen zijn veilig, hygiënisch, comfortabel, goed geventileerd en bieden voldoende ruimte aan het paard, afhankelijk van zijn type en karakter. Goed voedsel, schone ligplaatsen, vers drinkwater en voldoende waswater dienen voorhanden te zijn. Als er geen mogelijkheid tot stalling is, dient het paard regelmatig beweging te krijgen, buiten de competitie om. Paarden moeten zicht kunnen hebben op andere paarden. Onderling contact met vreemde paarden dient echter wel zoveel mogelijk vermeden te worden.

3.6 Behandeling van paarden tijdens wedstrijden

Verwondingen en overbelasting tijdens wedstrijd

Bodemcondities, wedstrijd frequenties en andere risicofactoren moeten zorgvuldig onderzocht worden om overbelasting en blessures van paarden tot een minimum te beperken. Onveilige situaties worden gesignaleerd en opgelost.

De deelnemer zorgt dat de frequentie waarmee hij aan wedstrijden deelneemt dusdanig is, dat overbelasting en overtraining van het paard worden voorkomen.

Veterinaire behandeling en klinieken

Een dierenarts moet oproepbaar zijn tijdens een wedstrijd. Dit moet de organisatie van tevoren met een dierenarts/dierenartsenpraktijk bespreken. De wedstrijddeelnemer mag het paard niet overvragen.

Bij twijfel over de fysieke gesteldheid van een paard wordt advies ingeroepen van een dierenarts. Als een paard gewond of uitgeput is geraakt tijdens een wedstrijd moet de deelnemer afzien van verdere deelname aan de wedstrijd. Veterinair advies moet in ernstige gevallen altijd direct worden ingewonnen, zeker voordat een paard op transport mag. Bij twijfel zal een official altijd het paardenwelzijn voorop stellen. Indien nodig, wordt het paard op kosten van de eigenaar/ aanwezige begeleider opgehaald met passend vervoer en naar de kliniek vervoerd voor verder onderzoek en behandeling. Gewonde paarden of paarden met metabole problemen (zoals bijvoorbeeld spierbevangenheid) moeten eerst een ondersteunende behandeling krijgen voordat ze mogen worden vervoerd.

*Deze Welzijncode KNHS is goedgekeurd door de Ledenraad van de KNHS
d.d. 12 november 2020.*

binnenlandse (buitenlandse) → acc. beleid
uitbreiden